

סימן י"ג

בענין להתיר עגונה ע"י ראית מראה

(א) **שאלה**, אם אפשר להתיר אשה שיטנו עד או עדים שנהרג בעלה שראו במראה הנקרא (שפיגעל) בלע"ז שראו ממש בהמראה אשר אחד הרגו וראו שמת אם היא רואה להתיר האשה לעלמא מאיסור החמור אשת איש או דלא היא רואה דמ"מ לא ראה את המעשה בעצמה:

(ב) **והנה** נראה לע"ד דמקור הדין נראה ע"י מראה מנינו במראה ר"ה ד' (כ"ד ע"א) ראינוהו נמים ראינוהו בעשיית וכו' אין מעידין (היינו לגבי קידוש החודש) ונראה פירוש נמים היינו נהרג או נמתיק. ועיי"ש ברבינו חננאל שפרש דראה נמים לורת הלכנה והרים ראשו לראות בשמים ולא ראה כלום:

וברמב"ם פ"ג מהלכות קידוש החודש הלכה ה' ח"ל אמרו העדים ראינוהו נמים או נעצים בעשיית או שראו מקצתו צרקיע או מקצתו נעצים או נמים או בעשיית אין זו ראייה ואין מקדשין על ראייה זאת עכ"ל. ועי' בפירוש רבי לוי בן חזני דכשהסתכלו נמים ראו נצולה של ירח על פני המים או שראינוהו צרקיע עצם דקים שאינם סותרים מה שלאחריהם וראינוהו דמות ירח בתוכה:

ועי' ג"כ תוספתא פ"א דר"ה דנראה דמהני חליה צרקיע וחליה נמים, והגר"א כתב דלא מהני כך הגירסא, ועיי"ש. וא"כ לפי"ז נראה דראיה ע"י מראה לא מהני דהרי נמים ראו לורת הלכנה ואמאי אינן נאמנין בעדותן וע"כ דראיה לא היא אלא שראה לורה ממשית ולא לורה של נצולה או ע"י מראה. וא"כ כש"כ נדר"ד לענין להתיר האשה ע"י עדותן דאינן נאמנין כיון דלא היא רואה כלל ע"י המראה שיהי' העדות כשירה משום זה:

אמנם אפשר לחלק דהתם נראה ד' (כ"ד ע"א) הרי לא מנאור מראה רק שראו נמים ואע"ג דנמים ראו האורה מ"מ כיון דנמים אינו ניכר האורה כ"כ כמו במראה שדבר צרור הוא שצמראה אנו רואים האורה כמו לורת הדבר ממש משא"כ נמים אינו אפשר להיות לורת הדבר צרורה כמו האורה וא"כ שפיר אפשר דע"י מים לא מהני אצל ע"י מראה (שפיגעל), שפיר מהני הרא"י לענין קידוש החודש וכמ"כ לענין האשה להתירה ע"י ראית העדים:

(ג) **ולכאורה** יש להציג רא"י לזה מדברי הגמרא דקאמרינן שם כוזיתא דעיצא בעלמא הוא דמי, ועי' ברש"י ועי' צערוך שפירש בענין אחר

וגרס כוזיתא דעיצא, והיינו חתיכה של עץ שהי' דומה ללכנה ראה נמים אצל לא לכנה, וכן ברמב"ם הלכות קידוש החודש (פ"ג ה' ו') אמרו ראינוהו בלא כוונה וכיון שהתנונו צו וכשהתנונו לראותו להעיד שזו לא ראינוהו אין זו עדות ואין מקדשין עליה שחל עצם מתקשרו ונראו כלכנה וכלו והלכו להם עכ"ל. וא"כ לפי"ז אפשר דנראה לא מהני עדותן כיון דאפשר דנתקדשו העצם ונראו כלכנה ולא מהני הרא"י ע"י מים כיון דאין צרור הדבר שזהו הלכנה אצל צאופן דצרור הצורה במראה אפשר דמהני אפילו לענין להתיר האשה לעלמא:

(ד) **אמנם** יש להציג רא"י מהא דמנאור שם נמי ד' (כ"ד ע"א) ראינוהו בעשיית נמי אין מעידין עליה. והנה הפירוש של עשיית נראה דאינו כמו מראה לפי"ז דמנאור נצרכות ד' (כ"ה ע"ג) ערוה בעשיית אסור לקרות ק"ש כנגדה לואה בעשיית מותר לקרות ק"ש כנגדה דנצולה נכסיו תליא מילתא והא מיתכסא אצל צערוה ולא יראה בך ערות דבר אמר רחמנא והא קא מיתחילא ועיי"ש במראה ונראה ז"ל ד"ה בעשיית פירוש ח"ל (ולט"יר"א בלע"ז) כלומר מחילת זכויות או קלף דק מפסיק ננתיס והיא נראית עכ"ל:

וא"כ נראה מה דהפירוש של בעשיית הוא דרואה הדבר בעצם ע"י זכויות או קלף דק אצל נאמנת הוא רואה עצם הדבר רק שנתכסה ע"י הזכויות ולכן צערוה כיון דהאיסור הוא הראיה של הערוה וא"כ הוא רואה הערוה ואסור משא"כ נצולה עיקר האיסור הוא מחמת וכסית את אלתך ומש"ה מותר דהרי נתכסה שפיר ע"י ומה לי זכויות או שאר דבר שנתכסה, וא"כ נאמנת יש להצין לפי"ז למה הדין דראו בעשיית היינו ע"י הפסק זכויות שראו הלכנה לא מהני דהרי הוא עצם הדבר ולורתה ואפ"ה לא מהני עדותן ואם כן כש"כ הוא נדר"ד דרואה הלכנה במראה ולא ע"י זכויות דלא מהני כיון דאינה עצם הדבר והאורה של האדם אלא מראה. אך יש לחלק דנלכנה שאני כיון דחיישינן שחל כזיתא דעיצא חזיא א"כ כיון שאינו מסתכל בעצם הלכנה אפשר לטעות בזה כאן הרי אינו יכול לטעות בהאורה של אדם אחר כיון דכ"א יש לו לורה מיוחדת ואין פרוץ אחד דומה לתנורו וכשם שפרטופיהן אינן שוות אמרו חז"ל חוה דבר ידוע:

(ה) **אמנם** עי' ברש"י ר"ה ד' הכ"ל שכתב בעשיית קנדי"ה בלע"ז, ומלאתי צפירושו של הרבינו לוי בן חזני בהלכות קידוש החודש (פ"ג ה"ה)

(ח) **וברמב"ם** הלכות ק"ט דערוה נעשית מותר ונרץ להחזיר פניו וע"י צבית יוסף דכתב לחלק דנערוה עיקר האיסור הרא"י ועולם עיניו מראות צרע ואין ית"ר שולט אלא צמה שעניו ראות והנה צירושלמי צרכות פ"ג מנזל דנרמזא אמרי תנריא מהו מימר מיליא דלורייתא א"ל מכיון דהי יממא היין תמין מה קיימין צרס כדן אסור, ועי' צמ"א ס"י ע"ט (ס"ק ד') דנלילה מותר אף דיכול לראותה ציוס ולי"ע מדברי הירושלמי:

ואפשר דסגרת המ"א הוא כיון דנממל דין מנזל כמלל עיניו וא"כ חזין דנרמזא תליה מילתא וא"כ נלילה שפ"ד:

ובאמת מנזל כן נהממזר (ס"י ע"ט) סק"ו, היתה ערוה כנגדו והחזיר פניו מומה או שענס עיניו או שהול נלילה או שהול סומא מותר לקרות דנרמזא תלה רחמנא והלל לא חי לה עכ"ל ועי' צ"ט (ס"ק ז') דכתב דנערוה לא מהני אפילו עולם עיניו וכן מציא דברי הצ"ח דהחזרת פנים מיירי דהחזיר כל גופו ועי"ש צמ"א. ועי' צמ"א ע"ט (ס"ק א') כשלונות לבוש דק לא מהני דהי כערוה נעשית דמימי הצר מתוכה ועי"ש א"כ חזין דהי עשית צמ"א נמי אסור, ועי' צמ"א צרכות מה שפירש צה:

(ט) **ודע** דמלתי צטור פרשת ויקהל דכתב דהכור הי' נעשה ממראות הצנאות מפני שהכהן הי' מקרב קיני זצן ואסור להסתכל בפניהם לדע' לשם אזהרה אזה יקריב והיתה עומדת ומצית הוא צהכור ומקריב לשמה: **וביאור** דבריו עי' צריקאנטי פרשת ויקהל דכתב דנרץ הכהן לראות את המתכפר האיש או האשה צעת זריקת הדם, וכיון שאסור להסתכל באשה מסתכל צהכור ורואה ממילא פרנף האשה צהכור עכתי"ד ז"ל:

וא"כ מנזל מה דר"י ע"י מראה לא הי' רמיה צערוה ואע"ג דאמריק צממל צרכות ד' (כ"ה ע"ג) דערוה נעשית אסור צע"כ דפירשו היינו ע"י זכוכית כמו שפירש רש"י ז"ל דהי עולם הערוה אצל צנאה ע"י מראה ליכא אסור ומש"ה הי' הכהן מסתכל צכור לראותה, אמנם עי' צ"פ להנאח האדיר צר התורה מן ר"י ראזין ז"ל דכתב דרמית ערוה ע"י מראה ג"כ אסור, ולי"ע מדברי הטור והריקנטי:

ואפשר לפי שצממל לעיל חילוק צן מראה מומ דהיינו שפינעל וצן רמיה צמים או נעשית דהו הי' יתד צורה ניכרת אצל שם צמים או נעשית דרואה צנאה ולא צורה שצ אפסר דה"נ צכור הי' אינה רואה צורה מומ ומש"ה שפיר דין דמותר לראות צכור וצ"ק:

ועי' צמ"פ דהעירו מהא דמנזל צקרא אתה ידעתי כי אשה יפת מראה את שרואה צנאה שלה צמים, דהו רמ"י לדבריו הכ"ל ואכמ"ל עוד צה:

פירוש נעשית שרמיהו צנאה שלה נעשית עכ"ל א"כ מראה מדבריו דהפירוש של נעשית היינו דרלו הלכנה נעשית לא צורת הלכנה מומ אלא צנאה שלה כמו רמית מראה שרואה הצורה של הלכנה והיינו צנאה ולא עולם הצורה כמו שרואה ע"י זכוכית וכן ע"י צתי עינים (צרינען צלע"ז) דרואה מומ צורת הדבר אצל עשית אינו רואה צורת הדבר כלל אלא שרואה הצנאה שלה וא"כ רמיה שפיר מהממל דלא מהני צנאה אפילו צממל וצוה לדין רמיהו צמים וא"כ מראה דלא מהני כלל אפילו צממל וצוה כממל:

אמנם לפי שכתבתי לעיל אפשר לדחות דשמה ישט קש של כנתיא דע"ז, ולא צדנר ההיתר צמ"ד דכיון דרואה הצורה ע"י צנאה וא"כ לטעות צה דהי רואה צורת הנהרג צהממל, ועוד שמה דרואה נעשית הלכנה עשית אינה מראה אלא עשית הי' כמו מים כיון דעיקר צורת הממל הי' אפשר לראות נעשית ע"י הצנאה כממל שם אתה תצית צכוכית מראה הצורה אצל לא הפרטים של הצורה כמו צממל הנקרא (שפינעל) ומש"ה לא מהני שם ועי' צהממל צמ"א צמ"א דממל צמ"א וינלל נעשית (לצממל ע"כ), (לייטער) י' עשית שקורין קנול"ה ליכט ועי"ש:

(ו) **וברמב"ם** ז"ל הלכות ק"ט פ"ג הלכה י' הי' ציו וצן הממל מחילה של זכוכית אע"פ שהול רואה אתה ממלתי הזכוכית מותר לקרות צדה עכ"ל הממל ז"ל וצ"ח דהו פירוש של הממל צרכות ד' (כ"ה ע"ג) מראה נעשית מותר להתפלל צדה:

ודנה לפי מראה דשט שתי מיני עשית עשית צמי צרכות לענין מראה וערוה מיירי צמל מומ צורת הדבר ע"י הפסק זכוכית וצ"ה צדן קידוש החודש פירוש הר"י בן צבי דהו צנאה שרואה הצורה ע"י צנאה וא"כ לפי לא נצדנר לן הא"ך הדין צממל ערוה ע"י מראה דשמה אינו רואה צורת האשה מומ אלא צנאה שלה אס הי' צה אסור צרוה או לא כמו לענין צרה ושאר דברים להתפלל צדה:

(ז) **ולכאורה** י' להציא רמ"י מדפירשו רש"י ז"ל וכן הממל צפירוש של נעשית צממל צרכות דהיינו צכוכית ופסקי א"כ מראה דדוקא צאופן זה אצל לא צאופן שרואה רק הצנאה של האשה, או דאפסר דאפילו מה אין רמיה מומ דעשית אינו רק צנאה ולא צורה כמו צממל אצל צממל הנקרא שפינעל דהי צורה וממל מומ כמו אשה אסור להתפלל ולקרות ק"ט נגד הממל:

ועי' צמ"ש צרכות שם וצממל צמים צלולים אסור לקרות ק"ט מומ דרואה את הערוה ע"י המים שרמית והי' כמו עשית, ועי' צממל צרכות פ"ג דממל ג"כ ב'. אצל שמי התם דרואה צורת הדבר מומ ומש"ה אסור אפילו אין כ"כ מראית כמו צלל מים:

(י) **נחזור** לנ"ד צד"ח נמראה אס הו עדות או לא, דהנה נהלכות קטנות ח' חר"מ ס' פ"ג מנזאר שאלה צעדים שראו עובר עזירה נתון מה שנלטייר נמראה של זכוכית לצנה והכירו הכל צפירוש מהו והשיצ דקנת רחיה הו מהל דר"ה ד' (כ"ד ע"ה) דמזים לא מהני ועיי"ה:

וא"כ לפי"ז נראה דעתו דמזו דהתם אמרינן דלא מהני דלא הו רח"ה מראה לענין עדות ה"ה נמי צה לא הו עדות לענין שראו עובר עזירה נמראה ממש וא"כ מחלק בין הא דמזים ועששית דהו רח"ה קנת או לא, ואפשר דנאמת זהו כוונתו דהו קנת רח"ה ולא הו רח"ה גמורה משום דמזו לא הו רח"ה צדורה צמזים או נעששית כמו נמראה הנקרא שפיעל ומש"ה לא הכריע לדינא:

וע"י נהלכות קטנות (ס' רע"ד) דנשאל הא"ך הדין צדורה פני זקן נעששית מהו. והשיצ דהו רח"ה מעלייתא ומנזאר נעששית אין רח"ה דשם צכייסוי תלא רחמנא אצל לכל דבר הו שפיר רח"ה והרח"ה מקרא דואר"ה את ה' ע"י אספקלריא וע"י יצמות (ד' מ"ט) וע"י צד"ה ד' (כ"א ע"ג) צן שר"ה נעליל וצן שר"ה שאל נעליל וכו' עיי"ה עכ"ל:

וא"כ נראה להדיא דמפרש עששית היינו זכוכית המפסיק דהתם צנכרות צע"כ מיירי צאופן זה וא"כ כן ה"ה נמי צה מהני והו רח"ה דהרי ח"מ רח"ה את הזקן ולריך לעמוד מפניו, אצל צ"ע דלא העיר הא"ך הדין צדורה נמראה אס צריך לעמוד דהרי א"כ רח"ה הצורה ממש אלא רח"ה משום שהצדורה שלו הו נמראה אס צריך לעמוד ותליא צספק הר"ל:

ובאמת נראה דצוקן עיקר הדין של עמידה הו מפני צנזרו חה א"כ א"כ תלי אס רח"ה אוחו ממש או צאופן אחר הרי רח"ה אוחו נמראה וידוע שמהלך וע"י נאמר ויראת מאלקך וכדמנזאר צנמרא אפילו א"כ רח"ה אלא הוא צריך לעמוד, אצל צדיני עדות לא מהני. ועיי"ה דהעיר עוד צהא דישן מצטרפין לתפלה למנין עשרה וכדמנזאר צשי"ע אר"ה ס' כ"ה ס"ו וצנאה"ט זהו דוקא צפניו מנוליס ורח"ה מעששית, וצ"ע צדצרו להצין דמזו צנאה הו דין דצרך להיות מכוסה וכ"ז שאל מכוסה הו א"כ צסור להתפלל ואפילו נעששית נמי מכוסה הדבר אצל צתפילה צעי שיה"י האדם צעת התפילה ציחד עם כל המנין צחד הזה וא"כ ח"מ נפ"מ אס מכוסה או א"כ מכוסה הא ח"מ הו צה החדר שמתפללין, ויש לדחוק צפירושו דכיון דפניו מנולה אעפ"י שישן הרי הו צורת הא"כ כאן צהתפילה והו כמו רח"ה ע"י עששית שהו נ"כ צורה אצל אס מכוסה הרי א"כ שום צורת א"כ שיה"י מצורף למנין עשרה ויש עוד לעיין צה היטב:

(יא) **והנה** עדיין לא נתברר לן הא"ך הדין לענין היחר האשה שראו העדים שצעלה נהרג ע"י מראה אס הו רח"ה לענין זה או לא. והנה צעיקר הדין

להחיר אשה ע"י שניכר הצעל ע"י סימנים מנזאר צמפורשים לענין היכר ע"י סימנים מנזאקים וע"י צמחלות הרמזים ושאר"י גלויים אס צעיק דוקא סימן מנזק וצציעת עין או סימן לצור מה"כ:

(י) **וברמב"ם** הלכות גירושין פרק י"ג הלכה כ"א מאלו הרוב או מת אס פדחתו וחטתו ופרט"ף פנים קיימין והיכרהו צהן שהא פלוגי מעידין עליו וא"כ ניטל אחת מכל אלו אע"פ שיש לו סימנים צגופו וצכליו ואפילו שומא אין מעידין עליו שומא אחר הוא, וע"י צצ"י דפירוש צדצרי הרמזים הלכות נחלות דאעפ"י שיש סימנים מנזאקים אין משיאין את אשתו, היינו מנזאקים קנת, וע"י ג"כ צרמזים ז"ל דאס השליכו צים ומאלו אצור מומט שאלא שניטל מן החי ויח"ה הר"ז מעיד עליו ומשיאין א"כ ומיירי ג"כ צסימן מנזק וע"י צצמות דף (קט"ו) וצמפורשים צה וא"כ כן לפי דעת הרמזים ז"ל דמהני סימנים אעפ"י שחסר צציעת עין א"כ אפשר דמהני רח"ה ע"י מראה דעכ"פ הו כמו סימנים אצל לפי דעת הגלויים דצעיק צציעת עין מ"י אפשר דלא מהני נמראה. אצל י"ה לצרות דשאי התם דהספק הו על האדם ולכן מהני א"כ הסימנים אצל הכא הרי הספק על ע"ה המעשה של ההר"ה:

אמנם ע"י צנמרא צצמות דף (קט"ו) צעד אחד צמלחמה מלי ח"י אמרינן צדדתי נפשו ממעשה צשי ת"ה שה"י צאין עם אצל יוס"י צן סימא צספינה וצצעה והשיצ רצ נשותיהן ע"י נשים והא מ"ס צמלחמה דמי ונשים אפילו מלה כעד אחד דמי וקתניא השיצ והא השלכתו ל"ס הו הספק אס עלה ע"י נס:

וע"י צפוסקים דמזים שאין להם סוף הו צאמת רק מדרצן ולכן מהני סימן מנזק וא"כ התם מ"י צמלחמה הו ספק א"כ צסור דא"י אצל צת"ה הו רק מדרצן וע"כ דאין נפ"מ צכל מה דתיקט צה ועיי"ה צנמרא וצרש"י דפירשו דמזים משנה צורת הפנים וצוס פליגו על רש"י דהרי צנמרא מנזאר דמזים מלחמה צחית:

וע"י צצ"ה הרמזין דהא דהקילו רצן ג"י מ"ס שאין להם סוף דאס תנשא לא תנא הי"ע דשהה לאחר העציעה שיעור שאלא נפשו אצל לא רח"ה ממש לא מהני:

(יג) **והנה** צצ"ה משיצ דבר להנאק הנצי"צ ז"ל צס"י כ"ג ח"ד כתצ צאשה אחת שנאצדה צעלה וצלה ושאלה לפאליסמאן אולי יודע מומט והר"ה לה הפאטאצראפיע שנתן לו הפאליסמאן מאלחד שנטצע צנהר והוצילו מת וקודם שנקצר לקחו הפאטאצראפיע שלו כי כן החוק ממשלה צלונדון והאשה אומרת שאלת הפאטאצראפיע היא צורת צעלה ת"ס י"ה צדה פאטא-צראפיע שלו מתי"ס:

ובתשובה הר"ל נסתפק הגאון הכל אס פאטאצראפיע הו כמו הכרת פניו ממש או לא, ועוד משא דה"י לאחר שנטצע עכ"ל וע"י לעיל דהצאתי שיטת רש"י וצוס:

ולא אדע ספיקתו הרי מוצא להדיא דפדחת צלל פרטף פנים ופרטף פנים צלל פדחת לא מהני אלא שניהם ציחד עם החוטם וא"כ הפיענער פרינטס לא הוי יותר היכר מפדחתו ומפרטף פנים צלל חרטומו, ואמנם אפשר דזהו סימן מוצהק מחמת דא"ל צא"ל להיות משני צני אדם, הפיענער פרינטס שיה, ועי' צ"מ ד' (י"ח ע"ג) דר"ל מספקא ליה סימנים דאורייתא או דרנבן, ועי' במפורשים צהא דלא סמכין צסימין אמצעים והרי הוי ספק אי סימנים דאורייתא או דרנבן ועי' במהר"ל מפראג הציאו הצ"ש (סימן ס"ט) ועי' צא"ש צ"מ דף (י"ח ע"א):

ועי' צה"ג דנפול צמים שאין להם סוף נראה דנצי אשה החמירו עד לאמרי סימני פדחתו וחוטמו ושאר סימנין עכ"ד נראה מדבריו דמהני ג"כ שאר סימנין וע"כ דהוי סימנים מוצהקים וא"כ יש להסתפק קצת צהא דלעיל צסימנים האלו וצודאי עכ"פ צירוף הוי:

הגאון האדיר מהר"י ראזין ז"ל צתשונה כתב להציא רא"י דלא מהני ראיה ע"י מראה מדברי הגמרא חולין דף (י' ע"ג) דקאמרינן מנ"ל הא מילתא דאמור רבנן אוקי מילתא אחזקתיה אר"ש צר"כ אר"י א"י וצ"ל הכהן מן הצית אל פתח הצית והסגיר את הצית שצעת ימים ודילמא אדנפיק ואתא צציר ליה שיעורא אלא לאו משום דאמרינן אוקי אחזקיה מתקין לה ר"ל צ"י ודילמא כגון שיאל דרך אחוריו דקא תמי ליה כי נפיק א"ל אצוי חזא דיציאה דרך אחוריו לאו שמה יאלא וכו' עיי"ש:

וכתב הגאון הכ"ל דאי כיוון דרואיה ע"י מראה מהני דילמא צלמית יאל כדרך יציאה דרך פניו ואי קשיא האידך ראה את העפע דילמא צמראה ראה את העפע וצו הוי שפיר והסגיר וע"כ דלא מהני ראיה על ידי צד אחר כמו מראה ע"כ:

והנה צעיקר דבריו עי' צמראה וצמשה דגעים (פ"ג מ"ג) דצית אפל אין פתחין צו חלונות לראות את עפע וצרש"י דכתב כגע נראה לי צצית לי ולא לאורו, וא"כ אין רא"י משם דצלמית מראה שפ"ד אך צגע צעיק דיהי הראיה ע"י ממשית העין ולא ע"י פעולות אחרות ומראה הוי פעולה אחרת, ויש לעיין דאפשר דזה לא הוי פעולה אחרת כמו פתיחת החלון, אצל מ"מ אין ראיה מכאן, אך אפשר דהרי צמראה קאמרינן שם דף (י' ע"ג) דה"מ היכא דלא איתחיק אצל היכא דאיתחיק איתחיק שפיר, וא"כ ה"מ הרי כצד נתחזק ושפיר ה"מ מהני מראה וע"כ דהסגרון הו"ל צעצם המראה דלא ה"מ ה"מ:

ה' ובאמת צעיקר דבריו יש לומר דאין כ"כ ראיה מקרא דכיון דכתב צתורה והסגיר צכל ענין מיידי וצכל צית והרי אפשר דהוי צית ארוך והאידך אפשר לראות ע"י מראה כ"כ צרחוק ואפילו רואה לא

אם מים משנים הצורה, אך הרי צלמית יש לה פאטאגראף פיע שהי דומה לה אך אפשר דע"י המים נעשתה הצורה כמו צורתה של הפאטאגראפיע אצל אין זה צורתו. וא"כ לפ"י צנ"ד שראה צהמראה הצורה הוי ידועה שהצורה צפאטאגראפיע גרע מצורה צמראה, שזהו ממש צורתו הוי נעשה אח"כ ע"י התמונה והצנע הוי טבעי יותר וא"כ אפשר דכאן מהני יותר ממה דמהני שמה. וצפרט שמה ה"ל לאחר שנטלו מים ומש"ה נשתנה צורתו:

ועיי"ש צסוף התשונה צמשי צד דכתב דצנף העדות אם ה"י נעשה הפאטאגראפיע חיד אחר שהוציאו מן המים פשיטא דמהני דאע"ג דאין צה עדות כמו הכר"פ ואם ה"י מעידים דא"ש שזהו כמו הפאטאגראף פיע שלו הרג את הנפץ אין מומיתין עליו והוי כמו סימנים דא"ש שהעידו עליו שיש לו כך וכך סימנים הרג את הנפץ דאין מומיתין אותו ועי' חולין דף (צ"ו ע"א) וה"כ כן הו"ל אצל אצל מ"מ הוי סימן מוצהק שאין צרצופיהן של צצ"ל דומין זה לזה אצל כ"ז תוך שלשה ימים אצל אח"כ לא מהני ועיי"ש צסוף התשונה:

חזינן מדי הגאון הנצי"צ דס"ל להלכה דסומכי על הפאטאגראפיע דזהו הוי עכ"פ כמו סימנים ומחירין את האשה וא"כ לפ"י אפילו אי כיוון כדעת ההלכות קטנות צסי פ"ג דס"ל דלא מהני רא"י עדות לענין עבירה צמראה, היינו לענין עדות לא מהני לחייב מיתה או עונשין וכדומה צמראה חולין ד' (צ"ו ע"א) ועיי"ש צתוס' ד"ה פלגיא דהאי סימנים דהקשו הלא משיאין אשה ע"פ סימנין להך ליטאל דאמרינן צמות ד' (ק"כ ע"א) סימנין דאורייתא וצירצו שם צלמית דלגני מיתה ל"א אצל לענין ההיתר אשה אמרי דמהני סימנים ועיי"ש צמפורשים ואכמ"ל וא"כ לענין היתר אשה אפשר מהני ראיה ע"י מראה דצלמית צודאי ראיה ע"י מראה הוי יותר חזקה מרא"י ע"י פאטאגראפיע וא"כ נראה רא"י צרורה מזה דיכולין להתיר האשה ע"י שראו שנהרג צעלה צמראה:

ה' ולענין ראה מקצת פניו של ההרג צמראה צה יש להסתפק שפיר אם מהני. ועי' צמשי צד (ס"י כ"ד) אם ה"י פרטף פניו נשתת או שהכיר רק חצי צורה אם מהני ואם צעיק סימנים אחרים, ואם צעיק שתי הלחיים או מהני אחד. עיי"ש דהציא רא"י חזקה מצימות ד' (ק"כ) דאמרינן פדחתו צלל פרטף פנים פרטף פנים צלל פדחת אין מעידים עד שיהי שניהם עם החוטם. והרי החוטם הוי צכלל פרטף פנים ועי' תוס' צכורות דף (מ"ו ע"ג) צד"ה מאי וא"כ אצמאי תני עם החוטם וע"כ דלא צעיק כל הפרטף אלא סגי צתקצת, וא"כ אפשר דצמראה צעיק הכל ולא מהני צתקצת וצ"ע:

טו' ודע דעכציו דהפאלים מכירין את האדם ע"י פני גער פרינטס כמו צמדינתו וקנדה אם מהני דהוי צה סימן כמו פאטאגראפיע והעיר גאון אחר צה,

ועי' בגמרא חולין דף (מ"א ע"א) אין שוחטין לא לתוך ימים ולא לתוך נהרות ונרש"י דלא לימרא לשרא דימא קא שחיט. ובגמרא אמאי לנצואה קא שחיט דלא ניכר האורה שלו. וחזקין דהוי נורה נמיא, אצל משם אין ראיה דהרי לא נעיקן שיהי ניכר נורתו אדרגה נימא דהוי נורה אחרת אצל לא דהוי נורתו ופשוט היא:

ובשורת ח"מ נסתפק אם לנרד כשרואה הלכנה מחוץ אספקלריא זכוכית וכתב דלן לנרד והשנות יעקב ח"א (סי' קכ"ו) הביא דהוי שפיר ראיה:

ויש' להעיר עוד זהא דמנצואר בגמרא נרכות דף (כ"ו ע"א) ל"ש: אלא לחוריו אצל מלפניו כמלא עיניו, האידך הדין נראה נראה בגמרא דהייט שפיגעל והי מונחת חוריו אם הוי דין נראי או הוי דין נעלם הדבר, ונפשות נראה דלא גרע מנצואה נעשית דהוי מכוסה ואכמ"ל:

והנה י' להסתפק נראה את הנגע ע"י נתי עינים דהייט צרילען אם זה הוי כמו נר דאין ראיה לראות את הנגע לאור הנר וכמנצואר נמתני דנגעים או זהו שאי נצאחט ע"י צרילען אם מותר, ועי' נדרכי תשובה הלכות שחיטה, סי' י"א לענין נתי עינים ונאמ"ל:

ועי' נמה דציארט נהחילוק בין חלק ונר לענין ראיה הנגע נחלקן אינו אלא הכנה וסידה נדדית לראות הנגע אצל נר הוי האור נעמנו לראי הנגע ומש"ה אפי' מעיקרא מוי לא מהני אצל חלק מהני נהי מעיקרא, ומש"ה לפי' נראה נצתי עינים כיון שנאש הכהן אותם מקדש על העינים שפי' דפעולת הנתי עינים אינו יתר מפעולת החלק שפותח לראות את נגעו, ויש לעין דהתם אינו הפעולה נהראי אצל הכא הוי הפעולה נהראי, אצל לפי חכמת הרפואה דחולי העינים הנקרא קורטיכטיב אינו שחעין אינו רואה טוב אלא שנהראי מתרחצת ע"י זהרי העין והזכוכית מהני שלא יתרחש אלא לנחש הראי נמקום אחד ואיכ' אינו מציא פעולת הראי אלא שנחמס את הראי ושפיר הוי דבר נדדי ואיכ' כשנשא מעיקרא שפי' אצל אחיכ' לא מהני ונ"ע:

ועי' נאמ"ל טוב טעם דעת להנאח רש"ק סי' ס"א אם אפשר לשחוט צלילה ע"י עשית והנה הוי אותה שקורין לאמטירנא ועי' נמה שציארט נדברי רש"י ר"ה (כ"ד ע"ב) ונצרכות דף (כ"א ע"ב) לענין עשית:

ועי' נמנן אברהם חלוצי סי' תל"ג דאסור לצדוק חנוך נבר שהאור מנהיק ע"י זכוכית, וכתב דהוי נחמס שלא הי' זכוכית מנהיק היטב אצל כשנחמס היטב שפי', ואיכ' י' לרן הרבה לענין נע נ"כ ואכמ"ל ע"ה:

והנה י' להסתפק עוד האידך יהי נעלעוויזשען עכשיו שהמליצו נמדיה האלת שיכולין לנר עם האור ולראותו ממש כמו שעתיד אצל האידך יהי

הוי ראיה חזקה. ועוד הרי בגמרא קאמר שתי תשובות נדבר ועוד אחורי הדלת מאי איכא למימר ועי' נרש"י ז"ל דפירוש אם הי' הנגע אחורי הדלת צינאחו היכא חזי ליה, וע"כ דעיקר קושיית הגמרא הוא דהתורה מיירי בכל אופן ואעפ"כ אמרינן והסגיר נהנגע הוי טמא ואיכ' נע"כ דלזלינן נתר חזקה ואיכ' אפשר דה"ה נמי נמראה היכא דאפשר אפשר אצל מ"מ הוי ראיה דלזלינן נתר חזקה. ועי' שם נתוס' ד"ה דקיימי נרא דנצרי ד' (י"א ע"א):

ועי' נתוס' ד"ה אלא לאו (י' ע"ב) ועי' יומא ר' (כ"ג ע"א) ונתוס' שם ד"ה יולא ד' (כ"ג ע"ב), ואיכ' לפי' אפשר נצאמח ראיה ע"י מראה מהני ואפי' מציא בגמרא ראיה דמהני חזקה מדכתנה התורה נכ"ל, דהסגיר את הנתי שצעת ימים משמע בכל אופן וע"כ דזהו דוקא נחזקה דסמכין עליה:

ויעי' נרש"ש חולין ד' (י' ע"ב) ונסתפק נעיקר הדין נצנר ליה שערורא נגע אם דוקא קודם שסגר הדלת או לאחר שסגר כל הפתחים והחלונות, ועי' נמל"מ פי"ד מהלכות טומאת נרעת הלכה ה' ונרש"ש ונרש"ש דהסגר דלילה לא מהני ועי' נרש"ש נגעים פי"ב משנה ג' ונכ"מ פי"ט הלכה ט' מה' נרעת:

והנה הרש"ש הקשה האידך ילפינן בגמרא מריק דף (ח') דאין רואין הנגעים צלילה משום דכתיב לי ולא לאורי הא משמע היכא דחסר ההכנה להדליק הנר לראות הנגע אצל היכא דנצנר דלק שפי' כמו נחלקן ע"כ, ועי"ש בגמרא דממעטין שחרית וצין הערבים מלכל מראה עיני הכהן וע"כ דנר מהני יותר:

ועי' ירושלמי פסחים דאפילו נצית אפל לגמרי נצוקר לא מהני נר דאורה אינה מנהיק ציום, ועי' נאמ"ל חכם נצי (סי' ג'):

ולע"ד נראה לייש קושיית הרש"ש דנחלקן הרי אין עושה פעולה להאיר לראות הנגע אלא האור של היום מאיר לעיני הכהן לראות את הנגע ומש"ה דוקא היכא דפתח אחיכ' הוי חסרון דכתיב נגע נראה לי לאורי ולא ע"י פעולה אחרת ונפתח חלקו הרי עושה פעולה אחרת שיהי לו האור אצל נבר אפילו הנר הוי מעיקרא הרי הנר הוי פעולה נדדית לראית הכהן נהנגע ולא מהני. ומש"ה עיקר הלימוד הוא מכנע נראה לי נצית, היינו נלא שום סידה נדדית ונבר הוי סידה נדדית ומש"ה לא יליף מוי מלכל מראה עיני הכהן דהרי נאחרית וצין הערבים חסר נמראה עיני הכהן אצל נבר אינו חסר נמראה דהרי רואה שפיר הנגע אלא הוי חסרון מכנע נראה לי חה הוי סידה נדדית ודריק:

ודע דיש להעיר קצת האידך הדין לענין נברים שנכתב אי אחי ראיה לאמור נע"כ כשראה האותיות נמראה וקראן ונאופן כשהי מספית כשירה אם הוי האיסור נה או לא ואכמ"ל:

משום דמזכיר נתינתה שלל בשמנו ומשתנה הקול ועי' ציטוט ד' (כ"ג ע"א) דמחלף האידך מותר בלשמו בצע"ע דקלל:

אמנם נשאלת שאלת יעקב (ס"ח כ"ח ע"א) דס"ל דמחלף נענוה טע"ע דקול ועי' צ"ח דהעיר מוזרי הגמול גיטין ד' (ס"ו) נמי שהי מושלך צור ואמר כל השומע קולו יכתוב וכו' ומקשה ולימא דלמא שד הוא ואומרי לא קלאר דהכי נעצ"ע דקלל ועי"כ דלא מהני. אמנם י"ל לדחות לפי"מ דמחלף צמח"ל ר"ה ד' (כ"ז ע"ב) דהתוקע לתוך הצור דמשתנה הקול צור מתוך החלל של הצור והי קול הצרה ולא מהני, אי"כ ה"ה הכי"ל לא מהני דמשתנה הקול על ידי הצרה. ועי' צמח"ל פ' תולדות צ"ח דהקול קול יעקב וכן צרי"ל הזה"ש. ועי' לעיל דהנחתי דברי הפרי"ח דיוכל לשטת הקול וקשה להכיר, וכן מחלף צרש"י עה"ת דשיט העמלקים את לשונם לכמענים ומלגשיהם הי' כעמלקים והי' קשה להכיר. ואי"כ חזק דכח"ל יכול האדם לשטת קולו וצפרט היכל דהמקום גורם לזה דמשתנה קולו וזו אי"ל רש"י וציטוט ד' (ס"ו ע"ב):

אך לפי"מ דמחלף נשאלת חכם צ"ח דנסי' אחד למחלף צופו וסימן מנהג כללי מורפיק נענוה י"ל לעי"ן א"ס הקול עכ"פ הי' כמו סימן מנהג כללי, ומורפיק וכן צרי"ל לעי"ן המורה כשומע גי"כ את הקול שו"ה צד"ח מקום להתיר:

והנה שו"ה מחלף נשאלת נגל יהודה דהאריך לעי"ן פאטאגראפיע א"ס מהני להתיר האשה לעלמא מחלף מה"ל דר"מ דמחלף צע"ז ד' (י"ח ע"ב) דלא סמוכו על זה שרלו אומה המורה של ר"מ מקוקה משום דהי' רש"ה, הוא שלל כדברי הנ"ל יתקן הכלל שהנחתי דהי' רש"י דלא מהני פאטאגראפיע דהרי ש"ס הי' רש"י אומה:

ובאמרו אפשר לתור דמחלף אי"ל רש"י כלל לפי"מ דציטוטי צה"ל דיעקב דהקול של יעקב לא מהני מלך טע"ע דקלל משום דהי' דבר שהרש"ה להיפך הקול דהי"ד י"ד עש"ז ואי"כ כיון דהי' רש"י להיפך זה שו"ה לא סמוכין לטע"ע דקלל, ואי"כ ה"ה מ"י צרי"ל דר"מ דלע"ג מהני פאטאגראפיע מ"מ לא הי' כרואה ממש טרת האדם אלל דסמוכין אלל כיון דהי' ש"ס סיבה דאכרסה לה"ס למור דלאו ר"מ הי' צד"ח שו"ה הי' מקום למור דלא סמוכין על זה ואי"כ אי"ל כח"ל רש"י והי' ש"ס נ"ס דהאומיט להאכרסה ולא להאכרסה, ואגב"י האריך עוד צה"ל דמחלף צמח"ל ר"ה ד' (כ"ד ע"א) צרלו נעשית ורש"י צמח"ל אי"ל מועיד דהנחתי לעיל צרי"ל הפשוטה דברי הרמב"ם הלכות קידוש החודש (פ"ג הלכה ה') והסביר דלא מועיד לדיי ממונות ועי"ש ד' (כ"ה ע"ב) ועי' (צמח"ל פ"י) מהלכות עדות אלל דגלי קרל דלא מהני ידעה אלל רש"ה דוקל מכה רש"ה וקדש ועי' ר"ה ד' (כ"ח ע"א) וצמח"ל

לענין זה א"ס הי' כמו מורה או גרוע ממורה או טו יתור מפני שהי' ע"י מכוונה וא"ס יכולים לקבל עדות צה"ה:

וכבר נסתפקו האחרונים לענין טליפון א"ס יכולים לקבל קבלת עדות ע"י טליפון או לזה הנעל לענין נ"ס ודממה א"ס הי' ממש דיבור או לא. וכבר נסתפקו גי"כ לענין קול נאשה א"ס הי' צה"ה איסור קול נאשה ערוה ע"י טלפון או רש"י ועי' נשאלת צור יהודה להנח"ל מהר"ל צירעל"ח שהאריך צה"ה, וכן לענין קדיש וקדושה וצרכו צד"ח, אלל נטעלעוועשען שיהי' שניהם צידה דידור והרש"י א"ס מהני או לא ולע"ע:

וה"ל להסתפק בהמכונה הנקראת עקם רעי שרואים מה שצא"ס א"ס מהני לענין עדות להעיד ולשאר דברים, ועי' צמח"ל שנת ד' (כ"ג) שהכה"ה הי' מסתכל נטפ"ח והי' רואה צה"קצ"ה, א"ס טריפה או כשירה הי', וסמוכין על שנת והרצה דברים, ועי' צה"ק דע"י ה"ל הי' מוכיר היטב מה שצמח"ל, ועי' צמח"ל יונתן פ' סוה"ת דהי' צד"ח צמח"ל סרי טריפה, ועי' צמח"ל שיהי' שו"ה וי"ש עוד לעי"ן צה"ה הרצה לענין הורג את הטריפה דפטור האידך, הדן לענין שרש"ה ע"י עקס"ד"י זה יתור טו"ה ממורה ולע"ע:

שוב מחלף נשאלת צ"ח יתקן אה"ע ס"ח פ"ה א"ס יכולין להתיר אשה ע"י פאטאגראפיע וכתב שאלן להתיר כי הרש"ה ע"י טע"ע עין הוא צרי"ל וצמח"ל והפאטאגראפיע משתנה הגידול והמורה, ואי"ל להכיר הרצה פעמים מפני שדממה ואי"ל דממה:

והביא רש"י מ"ה גמול ע"ז ד' (י"ח ע"ב) דמחלף לתנותיה דר"מ איפתח"ל דרומי ואמר כל מחלף דהי' לפרט"ל הדן לאמר ולא סמוכו ע"ז כדמחלף ש"ס צמח"ל ועי"כ דא"ל זה רש"י מפאטאגראפיע א"ל י"ל לחלק ד"ס מועה ניסים ואי"ל מצי"ן רש"י מועשה ניסים ואי"ל דמצי"ן עי"ל עדיפ"ל מסמנים מ"מ פאטאגראפיע גרע ועי"ש:

ואי"כ לפי"מ אי"ל רש"י ומחלף (פאטאגראפיע) למורה דהי' צמח"ל יכ"ר ממש הקומה והאורה והגידול ואי"כ אפשר דמחלף, ועי' לעיל דהנחתי דברי הנ"ל צמח"ל דבר מוחלף צפאטאגראפיע, ואפשר ד"ס ש"ח מורפיק לסמנים ושניהם צידה הי' סימן מנהג, ופיר דמי אלל צ"ח קאי לענין תמונה גרידל שו"ה שפיר כתב דלא מהני:

ובבי"צ נסתפק עוד לענין טע"ע עי"ל דקלל שהכיר ע"י טע"ע דקלל שזהו שנהרג ולא צורחו לגמרי א"ס מחלף ע"י האשה לעלמא, ועי' רש"י סמח"ל ד' (ס"ו) ד"ה הקרואין אומה דלא מהני טע"ע עי"ן דקלל לענין עדות ואי"ל הורגין ע"פ טע"ע עין דקלל, ונחל"ל אפשר לחלק דצרי"ל נפשות ש"ח וצ"ע עדות ממש ועי' צמח"ל ס"ח (פ"א ס"ק י"ג) דכתב צמח"ל הפרי חדש דמסית לא מהני טע"ע דקלל

נמכילתא (פי' נא) משה הראה את המדע לישראל וא"ל
 כהה היו רואין וקוצעין את המדע לדורות, והיו נמכות
 דין רא"י דכזה לדרך להיות טורח הירח ממש, אצל
 נפדון עבונה כיון דלריי ממונות מודיעין וכדומה
 נשיע (סי' י"ז) ונשרית חת"ם אה"ע סק"י (סי' ק"א)
 וא"כ נדלוי מהני ומסתפק והעלה דעכ"פ היכל דרלו
 שני עדים ואמרו דזהו טורח שני נדלוי מהני ונדדמי
 ל"א אלא נער אחד וכדומה נפוסקים וכדכתב הרמב"ן
 נישמות ד' (קט"ז ע"ג) דנשי עדים כיון שהתורה
 האומנתה שני מה לכה עליהם:

וא"כ לפי"ז הי' מקום לחלק ג"כ נד"ד היכל דה"י
 עד אחד או דה"י שני עדים דנשי עדים שפיר
 יהי נאמנין נמראה כמו נפאטאגראפיע. אומנם עיי"ש
 דלמעשה כתב כיון דה"י נמי סימנים נהמונה שני
 מהני הסומים נידד וא"כ נד"ד שאין להם סימנים
 מיוחדים שני א"ן רא"י כ"כ:

ובב"י נסתפק שם הא"ך הדין נעדות שהכירו ע"י פל'
 פאטאגראפיע שזה הו"ה א"ס מסיידן אוחו או

לא וכן נמראה שפינעל נמי הא"ך הדין והנ"ל דנרי
 הרמב"ם בפירושו המשניות כללים פי' (ל' מ"ג) דרא"י
 ע"י אספקלריא אינו רואה מקומו האמיתי ולא שיעורו
 האמיתי, וכן לענין שמכירין הו"ה נהאישון של הנראה
 וע"י מכות ד' (ה' ע"א), וכבר הנאיתי לעיל דנרי
 ההלכות קטנות שנסתפק ג"כ לענין ראייה נמראה
 לענין ענינה א"ס סומיין או לא ותליא בזה נמי לגבי
 רואה, או דאפשר לחלק בין דיני נפשות לשאר עונשין
 ואכמ"ל:

וע"י נבא"ה"ט (סי' תכ"ו) לנרד על קידוש הלכנה ע"י
 אספקלריא או מראה וע"י נשרית שצרי (סי'
 ק') ונחוש' יצמות (ד' קט"ז) נגמלי פרתא מש"כ נשם
 הרמב"ם וע"י מכות ד' (ר') דמשני דרך אחוריו והרי
 משכחיל נמראה, וע"כ דלא ה"י ראייה:

ול"כ נענין זה יש עוד דלון ולהלכה ולא למעשה כתבתי
 להתיר בזה והערותי בזה להמעין וידון כ"א כפי
 שכלו ולהתיר דבר כזה לר"ך לזה הסכמת גדולי ישראל:

סימן י"ד

אם כהן מותר לנסוע באירוח

במשנה למנך פ"א מה"י טרימ כתב לחדש דה"י
 דאמריין דאהל זרוק לאו שמה אהל היינו
 דוקא כשהם נאזיר אצל נמונחים תשי' שפיר הפסק וה"י
 אהל, וא"כ לפי"ז מיושג הא דחיר דמיירי צה"י מונח
 ושוב ה"י שפיר אהל:

ובמשנה למנך נסתפק שם ג"כ הא"ך הדין צה"י מהלך
 ע"ג קרקע א"ס ה"י אהל או לא דמסתמית
 לשון הרמב"ם ז"ל דכתב הפורחין נאזיר נראה דדוקא
 נאזיר ולא נמהלך נאזיר. וע"י תוס' סיר ד' (כ"ה ע"ג)
 דנראה שם מדצריהם דדוקא מונחת ונ"ע ואפשר דכל
 דאינו פורח נאזיר ה"י כמו מונח דמונח אינו מוכרת
 להיות על מקום אצל מונח מהאזיר על הקרקע ואפילו
 מהלך ה"י כמנח שפיר:

וע"י נחגיגה (כ"ה). דנראה דלא ה"י נצידין מן הגליל
 ין ושמן לנסכים דרצועה של כותים מפסקת.
 וא"כ הרי אפשר להביא נאזירן זה ע"י שידה תיבה
 ומגדול ונ"ע:

ואפשר עוד לומר בזה דה"י דאמריין אהל זרוק לאו
 שמה אהל היינו נאזירן דפורח נאזיר אצל
 כשעמוד נאזיר נמקום אחד שני אפשר דה"י אהל שפיר
 וחוצ' בפני הטומאה, וא"כ לפי"ז נהלכות סיר שפיר
 יכול להיות דמיירי נאזירן זה דעמוד נאזיר:

(א) **בר"ב** השאלה שנסתפקו א"ס מותר לכהן לנסוע
 נאזירן עראפלון דאפשר דאינו רא"י לנסוע
 משום דפורח ועובר על קצרי ישראל והטומאה נוקעת
 ועולה עד לרקיע וא"י דה"י ספק טומאה נרשית הרבים
 דספיקו טהור ומ"מ ה"י א"ן עשין ספק נידים וכו' וכו'
 שכתב המגן אברהם ארי"ם ס"י י' (ס"ק י"א) וכיון
 דה"י אהל זרוק ואינו חוצ' נפני הטומאה לכן אפשר
 דאסור לכהן לנסוע נאזירן ע"כ:

(ב) **דב"ה** נעיקר הדין דאהל זרוק לאו שמה אהל הנה
 נמונכים פ"י מה"י טומאת מת ה"ה פסק
 דאהל זרוק לאו שמה אהל ח"ל הנכנס לארץ
 העמים נשיה תיבה ומגדל הפורחין נאזיר טומא שמה
 זרוק אינו אהל. אומנם נפיה מהלכות סירות הלכה ד'
 פסק דחייב שתיס ח"ל סיר שזכנם לנזית ושהה שם עד
 שמת שם המת או שזכנם לאהל המת נשיה תיבה
 ומגדול ונאזיר ופרע נג התיבה מעליו מדעתו הר"י
 לוקה שתיס ח"י משום לא יצא וא"י משום לא יטמא
 שה"י טומאה ותיבה נאזיר כחשת עכ"ל הר"מ ז"ל וע"י
 נמס' עירובין דף (ל' ע"ג) ומערבין לכהן נבית הפרס
 וכו' מפני שיכול לחון ולילך נשיה תיבה ומגדול
 ונפלתא דה"י תמלי נהכנס לארץ העמים נשיה
 תיבה ומגדול וכו' ועיי"ש: